

Warszawa, dnia 1 marca 2018 r.

Stanowisko
Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu
Krajowej Rady Radców Prawnych

I. Przedmiot sprawy i zagadnienie podlegające rozstrzygnięciu.

W dniu 15 lutego 2018 r. do Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych skierowany został wniosek o udzielenie opinii i interpretacji następującego zagadnienia prawnego, dotyczącego oceny zgodności ewentualnego zachowania radcy prawnego z przepisami Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, przywoływanego dalej jako „KERP”:

Czy nabycie nieruchomości na licytacji w toku egzekucji komorniczej przez radcę prawnego reprezentującego wierzyciela w tym postępowaniu, do majątku osobistego, byłoby sprzeczne z Kodeksem Etyki Radcy Prawnego, a w szczególności czy nie byłby to czyn niegodny radcy prawnego, naruszający tajemnicę zawodu lub podważający zaufanie do zawodu radcy prawnego?

W krótkim uzasadnieniu zadanego pytania wnioskodawca wskazał, że od kilku lat reprezentuje wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym, który egzekwuje od swojego dłużnika świadczenie pieniężne (kwota główna, odsetki, koszty procesu i egzekucji). Oprócz tego wierzyciela, w postępowaniu uczestniczy również kilku innych wierzycieli. Egzekucja była i jest bezskuteczna. Dłużnik posiada tylko nieruchomość, która została zajęta w toku egzekucji, a planowana jest pierwsza licytacja tej nieruchomości. Z klientem, którego reprezentuje wnioskodawca, ewentualny zakup zostałby wcześniej uzgodniony, a konsekwencje wyjaśnione. Dzięki temu zakupowi klient radcy prawnego składającego zapytanie, odzyskałby część należności egzekwowanych od dłużnika. Radca prawny zastrzegł, że w licytacji uczestniczyłby tylko w charakterze licytanta, a nie urzędowo w tożsakość jako pełnomocnik wierzyciela, co też byłoby wcześniej z klientem uzgodnione.

II. Źródła prawa i materiały wykorzystane do zajęcia stanowiska.

W celu przedstawienia stanowiska w sprawie oparto się na następujących przepisach prawa oraz materiałach:

- 1) Kodeks Etyki Radcy Prawnego – Uchwała Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r.,

- 2) ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1870 z późn. zm.),
- 3) T. Scheffler (red.), *Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz*. Wyd. 2, Warszawa 2017,
- 4) T. Jaroszyński, A. Sękowska, P. Kuczyński, *Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz*., Warszawa 2016.

I. Analiza zagadnienia.

Opisane zagadnienie wymaga analizy przepisów dotyczących obowiązku zachowania przez radcę prawnego tajemnicy zawodowej. Zakresu obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej ma swoją podstawę w przepisach art. 3 ust. 3-5 ustawy o radcach prawnych, zgodnie z którymi radca prawny jest obowiązany zachować w tajemnicy wszystko, o czym dowiedział się w związku z udzieleniem pomocy prawnej, obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej nie może być ograniczony w czasie, a radca prawny nie może być zwolniony z obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej co do faktów, o których dowiedział się udzielając pomocy prawnej lub prowadząc sprawę.

Szczegółową regulację kwestii tajemnicy zawodowej zawiera również przepis art. 15 ust. 1 KERP, zgodnie z którym radca prawny jest obowiązany zachować w tajemnicy wszystkie informacje dotyczące klienta i jego spraw, ujawnione radcy prawnemu przez klienta bądź uzyskane w inny sposób w związku z wykonywaniem przez niego jakichkolwiek czynności zawodowych, niezależnie od źródła tych informacji oraz formy i sposobu ich utrwalenia (tajemnica zawodowa). W kontekście rozpatrywanego zagadnienia, na szczególną uwagę zasługuje jednak przepis art. 16 KERP, zgodnie z którym dochowanie tajemnicy zawodowej obejmuje nie tylko zakaz ujawniania informacji i dokumentów, o których mowa w art. 15, ale również **zakaz skorzystania z nich w interesie własnym lub innej osoby**.

W ocenie Komisji do opisywanego przez wnioskodawcę zagadnienia bezpośrednio zastosowanie znajdują wskazane przepisy art. 16 w zw. z art. 15 ust. 1 KERP. Nie ulega wątpliwości, że informacja dotycząca licytacji tej konkretnej nieruchomości, została powzięta przez radcę prawnego w bezpośrednim związku z wykonywaniem czynności zawodowych. Innymi słowy, gdyby radca prawny nie reprezentował wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym, nie miałby bezpośrednio wiedzy o tym, że taka nieruchomość jest wystawiona na sprzedaż. W tym kontekście nie można pominąć kwestii, iż radca prawny jako profesjonalista, ma pełną wiedzę o tym, iż cena nabycia nieruchomości na licytacji komorniczej jest niższa, niż wartość rynkowa tej samej nieruchomości, tym bardziej, jeżeli dojdzie do drugiej licytacji, wobec bezskuteczności pierwszej licytacji.

W rozpatrywanej, hipotetycznej sytuacji, radca prawny do własnych celów wykorzystywałby wiedzę (informacje, dokumenty) pozyskaną w toku prowadzenia sprawy w imieniu i na rzecz klienta. Należy podkreślić, że byłoby to świadczenie pomocy prawnej klientowi, z korzyścią dla swojego majątku (nabycie do osobistego majątku przedmiotu, z którego zaspokajana jest wierzytelność klienta). Istotne jest jednak, że co do zasady jedyna dopuszczalna korzyść majątkowa radcy prawnego reprezentującego klienta w danej sprawie, polega na prawie do honorarium za prowadzenie sprawy, a do istoty zawodu radcy prawnego należy unikanie sytuacji, w których osobiste, a w szczególności majątkowe interesy klienta, łączą się z osobistymi interesami radcy prawnego będącego pełnomocnikiem.

W literaturze przedmiotu zauważa się, że w świetle art. 16 w zw. z art. 15 ust. 1 KERP do naruszenia zasady tajemnicy zawodowej nie dochodzi w świetle bezpośredniego ujawnienia informacji przez radcę prawnego podmiotowi trzeciemu, ale w sytuacji, gdy osiągnięcie osobistej korzyści radcy prawnego dochodzi bez ujawnienia informacji o kliencie osobie trzeciej.¹ Jako przykład powołuje się w tym kontekście wykorzystywanie poufnych informacji o transakcjach finansowych klientów, w celu osiągnięcia korzyści majątkowych (związane w szczególności z obrotem instrumentami finansowymi takimi jak akcje i obligacje). Zauważa się jednak, że zakazane jest nie tylko wykorzystywanie informacji o takich transakcjach, ale analogicznie za nieuprawnione wykorzystywanie informacji należy także uznać wszelkiego rodzaju czynności, dotyczące jakichkolwiek składników majątkowych². W ocenie komisji dotyczy to także obrotu nieruchomościami, w szczególności w ramach licytacji w toku postępowania egzekucyjnego przed komornikiem.

Biorąc powyższe pod uwagę w ocenie komisji opisane zachowanie należałoby uznać za niezgodne z zasadami etyki zawodu, jako naruszające tajemnicę radcowską, a z drugiej strony podważającą zaufanie społeczne do zawodu radcy prawnego. Należy bowiem podkreślić, że w społecznym odczuciu, np. dłużników w tym konkretnym postępowaniu, ale także osób trzecich znających realia sprawy, mogłoby powstać wrażenie, iż radca prawny wykorzystuje do własnych ekonomicznych interesów wiedzę, która stawia go w lepszej sytuacji, niż przeciętnego uczestnika obrotu nieruchomościami. Innymi słowy mogłoby to rodzić wrażenie, że radca prawny wykorzystuje z jednej strony krytyczne położenie dłużnika i za niską kwotę uzyskuje korzyść w postaci nieruchomości, a z drugiej strony również jego zachowanie mogłoby stanowić pośrednio nieuzasadnione uprzywilejowanie

¹ Por. T. Scheffler (red.), *Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz*. Wyd. 2, Warszawa 2017, s. 127.

² Por. T. Jaroszyński, A. Sękowska, P. Kuczyński, *Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz*, Warszawa 2016, s. 106.

reprezentowanego wierzyciela, który bez aktywności radcy prawnego nie uzyskałby zaspokojenia wierzytelności, względnie zaspokoiłby ją w mniejszym stopniu.

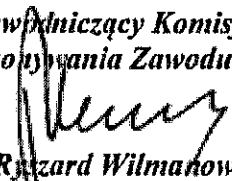
W ocenie Komisji ewentualne porozumienie z klientem nie jest okolicznością wyłączającą odpowiedzialność radcy prawnego z tytułu wskazanego naruszenia. Poszukiwanie swoistego stanu wyższej konieczności, tudzież kontratypu polegającego na uzgodnieniu z klientem i zgodności tej czynności prawnej (nabycia nieruchomości) z interesem klienta, który w ten sposób uzyska zaspokojenie z jedyne go realnego źródła, nie zasługuje na aprobatę. Co prawda zauważa się, że swoisty kontratyp stanowiłoby tu wykorzystanie informacji na korzyść swojego klienta (art. 8 KERP)³, niemniej jednak w ocenie Komisji w opisanej sytuacji wykorzystanie informacji rodzi korzyści bezpośrednio po stronie radcy prawnego, a dopiero pośrednio po stronie wierzyciela, czyli reprezentowanego klienta. Zdaniem Komisji opisane wyłączenie zakazu, nie ma zatem zastosowania do ocenianej sytuacji.

Biorąc pod uwagę powyższe należy uznać, że w ocenie stanu faktycznego niczego nie zmienia kwestia braku toga w czasie licytacji. Jedynie na marginesie należy zaznaczyć, że toga radcowska stanowi strój urzędowy przeznaczony do udziału w rozprawach przed sądami, nie jest natomiast zakładana przez radcę prawnego w czasie licytacji w toku egzekucji komorniczej.

II. Podsumowanie

Reasumując Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych stoi na stanowisku, iż skorzystanie z wiedzy o licytacji nieruchomości i możliwości korzystnego nabycia nieruchomości przez radcę prawnego będącego pełnomocnikiem wierzyciela i w konsekwencji nabycie na takiej licytacji nieruchomości do majątku osobistego radcy prawnego, stanowiłoby naruszenie tajemnicy zawodowej, tj. art. 16 w zw. z art. 15 ust. 1 KERP.

Opracował:
r. pr. Jacek Klimowicz

Przewodniczący Komisji
Etyki i Wykonywania Zawodu KRRP

r. pr. Ryszard Wilmańowicz

³ Por. Por. T. Jaroszyński, A. Sękowska, P. Kuczyński, *Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz*, Warszawa 2016, s. 106-107.